

I. 1140
sept

A-8076

uus

Pärnu Kalender

ehk

Täht-raamat

Gesti rahwale

1883

aasta päale pärast Jeesuse Kristuse sündimist.

Sell' aastal on 365 päewa.

Pärnus, 1883.

Wäljaantud M. Sakobi kuluga ja sääljamas' saada

Trükitud S. Laakmanni juures Tartus 1882

R. Jakobi & Comp. raamatute kaupluses **Pärnus**,
on wälja tulnud ja sääljamas ka saada:

Uus ilus
pildi Raabitsa-raamat
ja

Laste armas pildi raabits,

mitme ehk hulga ilusa kirju piltide, salmikute, lugemise
harjutuste, wanašõnade, inime, õpitähede ja üks-kord-üks
forralehega, ilusa kirju kaantega köidetud.

Hind: **12** kop.

Nõndasamuti on sääljamas ka saada:

Isapääwane
Õnnistuse tee,
Uus Palwe raamat.

Palwed ja laulud kõiges elus ettetulewa juhtumiste
tarwis.

Hind: **18** kop.

Sioni Käli-Kannel,
ehk

**52 waimulikku laulu Issanda aunts ja risti-
koguduse kasuks.**

Hind **18** kop.

R. Jakobi & Comp.

Raamatute ja muusika-raamatute kauplus,
Pärnus.

☞ Jällemüüjad saawad hääd protsendid. ☜

A.6096.

Nus

Pärnu Kalender

ehf

Täht-raamat

Gesti rahwale

1883

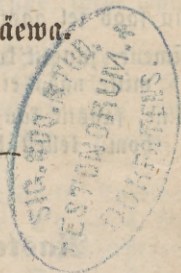
aasta pääle pärast Jeesuse Kristuse sündimist.

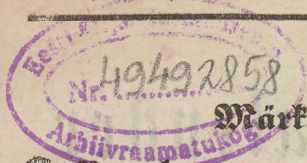
Sell' aastal on 365 päewa.

Pärnus, 1883.

Wäljaantud M. Jakob'i kuluga ja sääljamaš saada.

Trükitud G. Laakmanni juures Tartus 1882.

Märkide seletus.

⊙ Nodri kuu.

☾ Esimene weerand.

☾ Täis kuu.

☾ Viimne weerand.

p. püha. — hom. hommikul. — e. l. enne lõunat. —
m. ja ' minut. — p. pärast ehk päew. — õht. õhtul. —
p. l. pärast lõunat — k. kell. — t. tund.

Päewa- ja kuu-warjutused.

Sel aastal warjutatakse päewa faks forda, nimelt:

Esimene, suur päewa warjutus on 24. Aprillil, mis igal pool mitte näha ei ole.

Tõine, ringwormiline päewa warjutus on 18. Oktobril, mis igal pool mitte näha ei ole.

Kuu saab sel aastal faks forda warjutatud, nimelt:

Esimene, jaustik kuu warjutus on 10. Aprillil, mis igal pool mitte näha ei ole.

Tõine, jaustik kuu warjutus on 4. Oktobril kell 6, 39 m. hom., kellest hakatus näha on.

Alasta jagude muutmised.

- 1) Kewade alustab 9. Märtsil kellu 1 hom.
- 2) Suwi alustab 9. Juunil kellu 9 õht.
- 3) Sügise alustab 11. Septembril kesi lõunat.
- 4) Talw alustab 10. Deetsembril kellu 6 hom.

usu kiriku juures. — 15. ja 16. Koffora mõisas Kallastekülas (Krasnagor) 2 p. — Walgutas, nelja päew enne Suurt neljapäewa. — Keila kiriku juures, esmaspäew pärast 3. pühap. paastus. — Paites esimesel neljapäewal pärast Lihawõtte püha.

Jüri-kuul: Willandis, 8. pääwal pärast Suurt neljap. — 10. Wõru linnas lojuste ja fauba laat, 2 p. — 19. Alamustes (Krotusse kõrtsis) lojuste ja fauba laat. — 20. Annias, 2 p. — Palmsemõisas (Eestim.) Wiina kõrtsi j., tefknäd., neljap. ja reede pärast Lihawõtet. — Rubja linno (Hafewerk Rusa) 20, 21., lojuste ja fauba laat. — 20. ja 21. Uue-Stepä. — 21. ja 22. Walgas, hooste l. — 23. Wolmershof. — 25. Wana-Sakkenhowis.

Pehe-kuul: 1. Karilatses (Käbriõrtsis), lojuste ja hooste laat, 2p. — 9. Nigula laat, Wõõsus, Räpina kihelkonnas — Loodi mõisas, päew pärast Taewaminemise p.

Jaani-kuul: 11. Wõnnus, 7 p. — 10. Mustwee alewis (Tshornas), 3 p. — 16. Rakweres, 2 p. — 20. Riias, 3 näd. Wõrul, 1 p. Tallinnas, saksa laat, 2 näd. Palmsti mõisas (Eestim.), 3 p. — 22. Willandis, 1 p. — 25. Walgas. — 27. Tallinnas, willa laat, 8 p. — 29. Tarwastu mõisas 1 p. — 29. Tartus ja Loodi mõis., 2 p. Heina-kuul: 2. Pernus ja Karsti m., farja laat, 2 p. — 20. Riias, willa laat, 3 p. Pernus, saksa laat, 3 näd. — 26. Wolmeris.

Eõituse-kuul: 1. Kuresaares, Jamma kihelt., Sere mõisas 3 p. — 10. Walgas. Lemsis. — 15. Helmes, 2 p. — 24. Kõsse- ja Kõsi mõisas. — 24. Uuemõis. (Wil-landim.). Killingi mõisas. — 28. Wõru linnas. — 30. Kantso mõisas.

Mihkli-kuul: 1. Torki mõisas, Jaama kihelt., Kuresaare. 3 p. — 2. Abja ja Tammiste mõisas, 2 p. — 4. Rāp-pinas 2 p. — 5. Sindis, 2 p. — 6. Taakerberas. — 8. Põlwa ja Rõuge kiriku juures. Tartus, 3 p. — 9. Abseli, Rastna, Purtniku mõisas. — 10. Patkulas. Oidre mõisas. Paides, 2 p. Wanas Salatsis ja Suures mõisas (Mubum.). — 10. Sürgaweres, 2 p. — 13. Perawere m. Uuemõisas (Lõnna-Harjum.), hakkab kolmandamal teisip. Mihkli-t. — 13. Antemõisas 2 p. —

14. Haapsalus, 2 p. — 15. Kuresaare ja Põltsamaa, 2 p. Koorte ja Salatsi mõis. — 15., 16. ja 17. Peeterburgi kubermangus Duduwa kreisi Strägowa luteruse usu kiriku juures. — 16. Kirepi m., 2 p. — 18. Audru mõis. — 20. Wändras, 2 p. Narwas, 3 p. — 21. Sännas. Wolmaris. Paldiskis, 2 p. — Palmi m., Witna kõrtsi j., üks nädal enne Mihkli p. 3 p. — 24. Wiljandis, Wõrus ja Lihulas, 2 p. — 25. Purnefu m., 2 p. — 26. Pernus ja Kuresaare, 2 p. Tallinnas, 3 p. — 29. Tartus, 3 p. Walgas. Kawanurme laad, Wastfelliina kihelkonnas, 2 p. Rakweres. Reblaste mõisas. Mihkle ja Keila kiriku juures, 3 p. — Jõeletmes, nädal pärast Mihkli p. — Raplas, 1. reedel pärast Mihkli p.

Witna-kuul: 1. Kuresaare, Gaiaste ja Kaarma Suures mõis., 3 p. — 2. Wastse mõis., 2 p. — 4. Kolores, 2 p. Pühajärwe m. Nuustaku laad. Jõhwis, 3 p. — 5. Awinurme m., Lohusu külas, kauba, lojuste ja hooste laad, 2 p. Wõõbsus. — 6. Lutsnikis. Tarmastus, 2 p. — 7. Wõrul, lina laad, 3 p. — 9. Lemsis ja Tali wabrikus. — 10. Kõo ja Mooselatsi mõisas, 2 p. Kassnurme m., elaja ja lina laad, 2 p. 11. Laatre mõis. 15. Luustiwere ja Westi mõisas, 2 p. — Orikü mõisa kõrtsi juures, 2 p. — 16. Wõnnus, 2 p. — 18. Wõniiste ja Sindi mõisas. — 19. Kulina mõis. — 20. Wändras, 2 p. — 22. Riisi mõisas. — 28. Wolmaris, 2 p. — 28. Jõgewa mõisas (Laišholm), 2 p.

Talwe-kuul: 1. Tartus, lina laad, 2 p. — 10. Mustwee külas, 3 p. Wõrus, 2 p. — 10. Paides, lina laad, 2 p. — 15. Wigalas, (Vänem.) lina laad, 2 p. Woltweldi mõisas. — 20. Walgas, lina laad, 2 p. — 25. Wiljandis ja Wolmeris, lina laad, 2 p.

Jõulu-kuul: 1. Wast-Narwas, 3 p. Mägiwii mõisas Labe-kõrtsi juures. — 5. Põraweres, lina laad. — 6. Wõõbsus. — 10. Wõnnus, lina laad, 2 p. Riias jõulu l. funni 10. Nääri kuul. — 12. Merjamos. — Pernus, 3. Kristuse tulep. p., esmasp. ja teisipäew enne jõulu. — 16. Paides, lina laad, 2 p. — 27. Walgas jaks laad, 10 päewa.

Loomade sugutamise-teadused.

1. Tiinuse aja rehkendus.

Tiinuse hakatuz.	T i i n u s e o t s.			
	Hoostel.	Weistel.	Lammastel.	Sigadel.
1. Nääri-f. p.	2. Jõulu-f. p.	8. Wiina-f. p.	4. Jaani-f. p.	23. Jüri-f. p.
8. "	9. "	15. "	11. "	30. "
15. "	16. "	22. "	18. "	7. Lehe-f. p.
22. "	23. "	29. "	25. "	14. "
29. "	30. "	5. Talwe-f. p.	2. Heina-f. p.	21. "
5. Künula-f.	6. Nääri-f. p.	12. "	9. "	28. "
12. "	13. "	19. "	16. "	4. Jaani-f. p.
19. "	20. "	26. "	23. "	11. "
26. "	27. "	3. Jõulu-f. p.	30. "	18. "
4. Paastu-f.	2. Künula-f.	9. "	5. Edikuse-f.	24. "
11. "	9. "	16. "	12. "	1. Heina-f. p.
18. "	16. "	23. "	19. "	8. "
25. "	23. "	30. "	26. "	15. "
1. Jüri-f. p.	2. Paastu-f.	6. Nääri-f. p.	2. Mihkle-f.	22. "
8. "	9. "	13. "	9. "	29. "
15. "	16. "	20. "	16. "	5. Edikuse-f.
22. "	23. "	27. "	23. "	12. "
29. "	30. "	3. Künula-f.	30. "	19. "
6. Lehe-f. p.	6. Jüri-f. p.	10. "	7. Wiina-f. p.	26. "
13. "	13. "	17. "	14. "	2. Mihkle-f.
20. "	20. "	24. "	21. "	9. "
27. "	27. "	3. Paastu-f.	28. "	16. "
3. Jaani-f. p.	4. Lehe-f. p.	10. "	4. Talwe-f. p.	23. "
10. "	11. "	17. "	11. "	30. "
17. "	18. "	24. "	18. "	7. Wiina-f. p.
24. "	25. "	31. "	25. "	14. "
1. Heina-f. p.	1. Jaani-f. p.	7. Jüri-f. p.	2. Jõulu-f. p.	21. "
8. "	8. "	14. "	9. "	28. "
15. "	15. "	21. "	16. "	4. Talwe-f. p.
22. "	22. "	28. "	23. "	11. "
29. "	29. "	5. Lehe-f. p.	30. "	18. "
5. Edikuse-f.	6. Heina-f. p.	12. "	6. Nääri-f. p.	25. "
12. "	13. "	19. "	13. "	2. Jõulu-f. p.
19. "	20. "	26. "	20. "	9. "
26. "	27. "	2. Jaani-f. p.	27. "	16. "
2. Mihkle-f.	3. Edikuse-f.	9. "	3. Künula-f.	23. "
9. "	10. "	16. "	10. "	30. "
16. "	17. "	23. "	17. "	6. Nääri-f. p.
23. "	24. "	30. "	24. "	13. "
30. "	31. "	7. Heina-f. p.	3. Paastu-f.	20. "

Tiinuse hafatus.	Tiinuse ots.			
	Hooastel.	Weistel.	Lammastel.	Sigadel.
7. Wiina-f. p.	7. Mistle-f.	14. Heina-f. p.	10. Paastu-f.	27. Määri-f. p.
14. "	14. "	21. "	17. "	3. Künka-f.
22. "	21. "	28. "	23. "	10. "
28. "	28. "	4. Eõifuse-f.	31. "	17. "
4. Talwe-f. p.	5. Wiina-f. p.	11. "	7. Süri-f. p.	24. "
11. "	12. "	18. "	14. "	3. Paastu-f.
18. "	19. "	25. "	21. "	10. "
25. "	26. "	1. Mistle-f.	28. "	17. "
2. Jõulu-f. p.	2. Talwe-f. p.	8. "	5. Lehe-f. p.	25. "
9. "	9. "	15. "	13. "	31. "
16. "	16. "	22. "	20. "	7. Süri-f. p.
23. "	23. "	29. "	27. "	14. "
30. "	30. "	6. Wiina-f. p.	2. Heina-f. p.	21. "

2. Tiinuse aeg.

Keskmiselõs tiinuse ehk kandmise ajaks arvatakse: hobustel 340 päewa, weistel 285 päewa, lammastel ja kitsedel 154 p., sigadel 120 p., koertel 63 p., kassidel 56 p.

Kõige pikem tiinuse aeg on: hobustel 419 p., weistel 321 p., lammastel ja kitsedel 158 p., sigadel 133 p.

Kõige lühem tiinuse aeg on: hobustel 330 p., weistel 240 p., lammastel ja kitsedel 146 p., sigadel 109.

3. Paarimise aeg.

Hobune, lehm ja lammaš tarwitawad 22—36 tundi, siga 30—40 tundi. — Kui nad paaritud ei saanud, siis otsib hobune 8—10 p. pärast, lehm 21—28 p. p., lammaš 14—21 p. p., siga 21—28 p. p. — Poegmise järele otsib hobune 14 p. p., lehm 28 p. p., lammaš 185 p. p., siga 35—42 p. p.

4. Haudumise aeg.

Kanad hauduvad 19—24 päewa, anid 28—32 p., kalkunid 26—32 p., pardid 28—32 p.

5. Sugu=toomise aeg.

Tätku võib 5 aastast kuni 20 aastani sugutamiselõs tarwitada, mära 4 a. — 12 aastani, pulli 2 a. — 7 aastani, lehma 18 kuust — 10 aastani, kulti 1 a. — 4 aastani, emmisi 9 kuust — kunni 8 aastani, oinasi 2 a. — 6 aastani, utte 2 a. — 8 aastani.

6. Ema=loomade arw.

Ühe isa-looma jaoks arvatakse ema-loomi: hobuste juures 35 kuni 40 tütti, weiste juures 40—50 t., lammaste juures 35—40 t., kitsede juures 60—80 t., sigade juures 25—30 t., kanade juures 15—20 t., partide juures 10—12 t., kalkunite juures 8—12 t., anide juures 5—8 t., tuwikeste juures 1 ainnene.

Kolmteistkümmend silma.

(Üks tõsine jutustus.)

I.

Saksamaal Bernau linnas elas kuurwürost Friedrich Suure ajal üks auus töötegija leß naine, Marta Lichtenberg, oma poea Hindrikuga wäiksel ja rahuliste omas pisukeses majakeses. Tema abikaas oli warakult juba ära surnut, kui Hindrik alles kolme aastane oli. Sest ajast oli ema oma poega ükspäini ja aina kätetöö läbi toitnud ja teda Jumala kartuses ja armastuses ülesse kaswatanud. Hindrik rippus ka südameliku armastusega oma truu ema külles, ja see oli tema kõige suurem rõõm, ta kõrwas istuda ja ema ilusaid juttusid kuulda, mis see temale piiblast ehk mõnest muust elujuhtumistest kõneles. Mõnda oli poisike priskeks ja tugewaks nooreks meheks ülesse kaswanud ja sellega ka aeg tulnud, et eneselle ühte ametit pidi wõtma.

Hindrikul oli himu soldatiks saada, et oma kuurwürsti ja armsa isamaa eest wõidelda. Soldati seisus näitas tema meelest kõige auusam ja ilusam kõikist olewad, kellest ta ka imelikud unenäud nägi. Oma süda ehmatas selle üle üsna ära, kui poeg oma mõtteid temale awaldas, ja katsus teda palwete ja maanitsuste läbi sest ettewõtmisest ära pöörda. Aga kui nägi, et Hindrik kõige ihu ja hingega oma plaani külles rippus, ei wõinud ta kauem enam wastu seista ja andis siis oma luba sinna juurde ka. Ta läks pääliku von Skalkreut'i juurde ja pakkus ennast

wäeteenistusesse. Päälikule oli tugew tubli noormees, selle filmist julgus ja truudus wälja paistfiwad, wäga meele päraft. Ta wöttis teda ilma pitkemalt järele mõtlemata wastu ja andis tubli käeraha. Hindrif wiis suurema osa seft emale ja lubas edaspidi teda weel aidata, ning lahkus nüüd temast ära, et oma rügementi astuda. Sumalaga jätmine oli südamelik ja walulik. Ema ja poeg hakkasfiwad üksteise ümbert kinni ja andsfiwad suud, kus juures neil rohkeste pisaraid filmist, palgeid kaudu maha jookfsfiwad. Ema manitses poega, et Sumalat mitte ära ei unustaks ega kellegi patuga ennast ei rojastaks, waid ifka õiged teed käiks, ja saatis teda wimaks siis emaliku õnnistamisega minema.

II.

Wiimaseft Sumalaga jätmisest oliwad mitu aastat mööda läinud, ja meie noor soldat selle aja sees mõnes lahingis, nimelt Teerbessin'i juures (18. Juunil 1675) tubliste ligi wõidelnud. Siin oli temale koguni see õnn juhtunud, ühte kõrgemad Rootsi ohwitserit wangi wõtta. Oma wahwa tegude eest, mis ta sell ajal ülesnäitanud, sai Hindrif oma ülemast awalikult kiidetud ja ühe kauni summa raha kingituses. Mitte kaua pääle seda, laskis kuurwürst Hindrif Lichtenberg'i oma garde wäe seffa üles wõtta, kes temaga igal pool ligi käisfiwad. Ja need oliwad ka kõige auusamad, wapramad ja paremad kōikidest wälja walitetud mehed, keda sinna wastu wõeti. Nendel oli ka kergem teenistus ja suurem palk, ning pääle selle weel see lootus, hiljemine üksford kuur-

würsti lossis ühte isikaraliku ametit saada, kas metsa ülewaatajaks, jahtmeistrelks või muu ameti tallitajaks.

Hindrik ja tema ema olivad ülewäga rõõmsat seesuguse seisusesse saamise pärast. Poeg võis nüüd oma hääb ema palju rohkem, kui siamaale, aidata ja nende lootuse ja soowimise täielis saamine, hiljemalt ükskord ilma mureta jälle üheskoos elada, oli seda wiisi kauniste lähemalle nihkunud.

Wähe ajal oli Hindrik tublik meheks saanud. Paks habe kattis tema täit, priske nägu, mis temale meheliku ja sõamehe olekut näitas. Aga siiski, kui tema filmi waatasid, paistis kohe wagadus, tasandus ja truudus wälja, kes weel ikka tema südames aset olivad.

Ühel õhtul tuli ta wahi päält ja hoidis mõõka kaendlas, teda ta meistre Reinhard'i juurde wiis, kes sell' ajal kulus ja osaw sõariistade sepp Bärlinis oli. Mõõgal oli üks wäike wiga, mis sepp ära parandama pidi. Meistrel Reinhard'il oli noormees oma kõne ja oleku pärast wäga meele pärast, hakkas teda armastama ja palus sagedamine tema majasse külastamiseks tulla. Hindrik täitis seda palwet hää meelega, sest wanakese olek ja jutt olivad ka tema meele pärast. Kõige armsam temale, oli weel sepa ilus tütar Marie. Hakatuses oli neiu, kui wõeras sõamees isa jutul oli, tema wastu kartlik, ega julgenud nende juurde tuppä astuda. Aga wanamees tegi tütre isi nooremehe pääle tähelepanejaks, kuna ta ühte puhku Hindrikut kiitis, nõnda et Marie wiimaks tihti tuas juhtus olema, kui noormees isa jutule tuli. Kui mehed juttu westsiwad, istus ta oma käsitööga ka

nende juurde ja kuulas osawõtlikult ja ärksalt, kui mõeras omast kuurwürostist, sõakäigudest ehk omast armsast emast jutustas. — Noorte inimeste südamed hakkasiwad nüüd ikka enam ja enam üksteise wastu tufsuma, kuni noormees oma südame lugu wiimaks neiuale awaldas ja see ilma aja wiitmata „Ja“ sõna temale andis, mis ta ka isa soovimise ütles olewat. Tubli meister aga, kes meie Hindrikut ammugi juba kui oma poega armastas, andis rõõmuga oma luba ja õnnistamist seals. Ka emand Marta, kellele Hindrik oma õnne täadustanud oli, tuli warsti Bärliin'i, et oma tulewast miniat tundma õppida. Ta leidis teda wäga meeleepärast ja südamest armsa olewat ning kiitis oma poega õnnelikuks, et ta seesuguse wäga ja armsa neiuks oli walitsenud ja tema südames aset leidnud. Amm ja minia oliwad pea üks süda ja hing, ja esimene jõudis waewalt seda aega ära oodata, mill' tema lapsed ühendatud saawad. Siis tahtis ta nende juurde elama tulla ja majatalituses neile abiks olla, nii palju kui ta wõis ja ennast nende õnnest emaliku armastusega rõõmustada.

See oli üks kena ja rõõmus aeg, mis nüüd Hindrikul osaks saanud. Kõik tema seltsimehed ja sõbrad wõtsiwat südamelikult osa tema õnnest ja rõõmust. Nad armastasiwad teda kõik, tema truu ja õiglase meele pärast. Ka kuurwürost, kellele ta oma kihlamist täada pidi andma, oli sellega rahul, sest et ta isi isat ja tütart tundis, ja lubas seda ennemalt nooremehet eest hoolt kanda. — Üks aga oli, kes salaja Hindriku õnne üle ennast wihasistas, ja see oli kuurwürosti gardewäe soldat, nimega Ruudolf. Ta

oli küll wahwa, aga kõlwatu inimene, kui tõtt peab ütleva. Sõas oli ta ennast küll wahwaste ülesnäitanud, ja ka, et ta pääle selle weel omas teenistuses hoolas ja punkti pääl kõif käsud äratäitis, seisis ta würssti ees auu sees ja lootis siis õigusega pea ühte isäralist kohta ja eestmuretssemist würssti käest saawat. Tema seltsimehed ei armastanud aga „musta Ruudolfi“ mitte, nii kui teda tema näu ja pimedale oleku pärast nimetatud sai. Ruudolf ei sallinud juba ennegi Hindrikut mitte; sellepärast, et ta oma hää ja sõnakuuleliku südame ja lahke meelega würssti ees suure auu sees oli ja seltsimeestest wäga armastatud sai. Aga kui weel üks jääb lähedal metsa ülewajaja koht, mis tühjaks oli jäänud ja kelle pääle Ruudolf juba ammugi lootust pannud, et see temale ehk antud saab, kuurwürssti poole Hindrikule lubati, et seda ennemalt pruuti majasse tuua wõiks, tõuussis tema sees weel suurem wiha ja waen tõise wastu. Ta wihtas oma ameti wenda nüüd kõigest südamest, kes tema lootust ja ootust ära rikkunud oli, ja pidas nõuu, kuidas tõisele seda kõige walusamine wõiks jälle kätte maksa. Ta katsus kõige enne teda pruudi meelest alwaks teha. Tema pruudi ligi wõis ta hõlpsaste saada, sellepärast, et selle isa sõariistade sepp oli ja teda tema wahwuse pärast auustas.

Nüüd katsus ta kõigest wäest oma ettemõetud märgile saada. Pea tundis ta aga oma suuremaks pahanduseks, et see ometige nõnda ei lähe. Marie oli küll igapidi auupakkis oma isa külalise wastu ja kuulas tema juttusi ka. Aga kui ta sest nõuust aru sai ja tema ligendamist märkas, hoidis ta ennast

üsna eemale, ega tulnud sinna luppagi enam. — Nõnda pidi siis „must Rudolf“ oma kurja nõuu sell wiisil täide saata, maha jätma. Muidugi mõtles ta seda tisedamine jälle teist wiisi — ja nüüd koguni mõlemile kätte maha ja nende eluõnne hoopis ära rikkuda.

Hindrik ja Marie ei täadnud sest müristamise pilwest, mis nende eluõnne taewast finni katta ähwardas, midagi.

Nende ühendamise päew jõuudis lord korralt ikka ligemale. Mõlemad oliwad ühel pärast lõunel oma tulewase majatahtluse tarwis mitmesugust kraami sisse ostnud. Pärast seda saatis Hindrik oma pruuti tema isa majasse tagasi. Aga et t'al weel ühte ja teist asja toimetada oli, lahkus ta temast wiimase uulitsa nurga pääl ära. — Oli juba pimedaks saanud, aga siiski weel mitte n'a hilja, et tüdruk neid mõnda sammusid, mis t'al weel minna oli, mitte üksi käia poleks tohtinud. N'ad jätsiwad üksteist südamelikult Sumalaga ja läksiwad siis igaüks omale poole. Korraga kuulis Hindrik püssipauku, mis teda ära kohutas. Kui ta ümber pööris, nägi ta oma armast pruuti maha langemat. Nii koge jooksis ta tema juurde, ja kui teda üles tõsta tahtis, oli see juba surnut. Mõrtsuka kuul oli häste sihitud ja waele tüdruku südamest läbi tunginud.

Hindrik oli kurwastusest ja ehmatusest üsna kange, kui ta oma armast pruuti, kes praegu terwelt ja rõõmsalt temast lahkunud oli, kahwatanud ja surnut oma kätte wahel hoides. Selle lisa pääle: „Mõrtsukas, mõrtsukas!“ jooksiwad inimesi nooremehe ümber kofku. Selle aegsib soldatist ei wõinud mitte palju kiita.

Kolmekümne aastase sõa hirmsad teud ei olnud veel unustatud, ja mitmed, kes sell ajal teenistusesse olivad astunud, elasivad wäga furja ja kõlwatumat elu. — Snimesed, kes kofku oliwad tulnud, ei kahtlenud sugugi, et Hindrik, kellel püüß ligi oli, mitte noore tütarlapse mõrtsukas ei oleks, ning kirusivad ja sajatasivad õnnetumat peigmeest kolel wiißil. Tema aga, kes südame ahastuse ja walu pärast otse kui pool surnud oli, laskis kõik enese ümber sündida ja rääkida, ega kuulnud sest midagi. Ta ei pannud ka sugugi wastu, kui n'ad teda tema armutuse surnuteha juurest ära kiskusivad ja kohtu ette wedasivad. Sell' ajal kui wihased kodanikud temaga säält ära läksivad, kõlas lähemast uulitsast hää, et mõrtsukas säält kinni tabatud saanud. See oli „must Ruudolf“, kes sellsamal ajal mitmest mehest kohtu ette weetud sai.

Mõlemad wangid said surnu juurde wiidud, kes ka nõuukoja juurde kantud oli. Ruudolf waatas külmalt ja tõsiselt selle pääle. Hindrik aga langes häda kisaga maha ja kattis oma armsa pruudi külma kätt suuandmisega ja silma pisaratega. Teda sai nõnda samuti kui Ruudolfigi, wangi hoonesse wiidud, ja ülekuulamine hakkas nüüd. Kummagi ei tahtnud ennast süüdlasels tunnistada. Hindrik rääkis tõe teel seda, mis sündinud oli ja tema tunnistus, kui ka kõik tema olemine oliwad wäga kohtunikude südamesse mõõunud. Ruudolf aga korrutas selle wastu koguni pinalikku wale-eiet, mis ta kawalaste „wana sarmilise“ abiga wälja mõtelnud oli, ette. Ta jutustas, et ta kõndimise teel säält uulitsas, kus see mõrtsuka töö sündinud, oma seltsimeest selle

noore neiega jutu sees näinud olemat. Ta olla tähele pannud, et Hindrik pahane olnud ja oma pruuti tubliste haugutanud. Et see asi aga mitte temasse puutunud ei olla, tõendinud ta rahulikult edasi, kunni äkitselt püssi pauku kuulnud. Ta tõendas, et Hindrik isi seda kadefuse pärast teinud, ja tahtis oma ütelist wandega kinnitada.

Eht küll kohtunikud risti ja põigiti seda asja nembelt järele pärisiwad, jäiwad siiski mõlemad wangid selle juurde kindlaks, mis n'ad kord tunnistanud olinud. — Viimaks katsuti tõsist täadust piinamise riistade abiga, mis sell ajal weel moodis oliwad, kätte saada. Mõlemad kaebtusalused pidiwad esimest ja tõist jagu neist riistadest tunda saama. Aga eht neid küll hirmsaste piinati, jäiwad siiski mõlemad selle pääle kindlaks, mis n'ad juba tunnistanud oliwad.

Kohtunikud oliwad üsna hädas. N'ad täadsiwad küll, et üks neist kahest wangist kurjategija oli, aga kirjum lugu sääl juures oli see, et ei täadnud, kummas. Mõlemad oliwad küll säält ligidalt, kus mõrtsuka töö sündinud, kinni mõetud. Mõlematel oliwad ka püssid ligi olnud, mis, nagu hoolas järele waatamine seda tunnistas, wähje aja eest tühjaks lastud. Mõlemad aga jäiwad ka kindlaste selle juurde, et n'ad ilmasüüta on. Ka meister Reinhard oli kohtu ette tunnistuseks kutsutud, kes kõikipidi, nii palju kui temal selle kurwastuse sees võimalik oli, Hindrikut ilmasüütaks tunnistada püüdis. Võimalik mõis see aga siiski ka olla, et ta, nagu Ruudolf tunnistas, sell õhtul ennast omaist pruudist lahutades,

wiha meelega seda hirmust tööd mõis teinud olla. Et kohtunikud endid seega küllalt waewasivad, ei mõinud n'ad siiski tõsist otsust kätte saada. Asi sai wiimaks kuurwürsti ette wiidud. Friedrich Willem, kes nõndasama armuline kui ka õiglane oli, laskis mõlemad kaebtusalused weel kord oma päält kuulamise all üle kuulata. Et ka temagi sest kuidagi wiisi aru ei saanud, kummas neist süüdlane pidi olema, käskis ta seda asja „Sumala kohtu“ läbi seletada. Nõnda nimetatud „Sumala kohtus“ oli jell' ajal weel pruugitam. Lapseliku meelega uskusivad selle aegsed inimesed, et Sumal mõnesuguse imeteu läbi ülekohut pidi awalituks tegema ja süüta olekut walge ette tooma. Praeguse segatuse pärast käskis kuurwürst, et Hindrik ja Ruudolf täringit (Würfeln) peawad miskama. Kes enam filmi miskab, on süüta, ja see kes vähem miskab, on süüdlane. Ka waga kuurwürst arwas, et õige ja kõigewägewam Sumal kurjategijat jell' kombel wälja saadab. Geltulew pühapäew pärast jutlust, sai selle püha tallituse jauks ära määratud.

Shtul enne seda, oli Hindrik omas wangi hoones wäga kurw ja murelik. Kõik tema eluõnn oli nüüd korraga otsas. Ta leinas oma armastatud pruuti taga. Aga weel rohkem waewas ja piinas teda see raske kaebtus, mis ta pääle tõstetud oli, ja tema armsa ema ehmatus ja südame valu. Ta oleks hää meelega soowinud teda waigistada ja trööstida. — Korraga ragisesiwad tema wangikoja luku riigid. Uks tehti lahti ja — tema armas emake astus nuttes ja kaebades sisse. Hindrik las kis ennast tema rinnale

ja nuttis libedaste. See fergitas tema südant, et weel kord oma armsa ema rinnale toetada võis. Marta, kes oma poega väga hästi tundis ja tema pärast kordagi kahlast mõtet ei tõuusnud, et ta süüdlane peaks olema, kinnitas ja trööstis teda nii palju kui võis. Kui Hindrik viimaks ütles: „Ema, ma ootan julgeste ja rahuliku südamega hommest päewa, sest ma tean, et Jumal mind saab aitama!“ tõusis ema südames lootuse päike, kes tema kurvastuse vööd walgustas. Ta tegi weel kord nõnda wiisi palwet oma pojaga n'agu ta seda tema lapsepõlwes iga õhtu oli teinud, ja läks siis rahulikult minema ning soowis, et Hindrik eneselle magamise läbi selle raske täigu tarwis jõudu võiks koguda.

III.

Tähtsa pühapäewa hommiku oli kätte jõudnud. Hindrik tõusis julgelt ja rahulikult, Ruudolf selle wastu kangekaelselt ja wihaselt, oma asemelt üles. Kiriku kellad helistasiwad Jumala teenistusele. Mõlemad wangid saiwad kirikusse wiidud, kuhu ka kuurwürst oli tulnud. Lossi õpetaja konsistooriumi nõunmees Bartolomeus Stosch pidas väga tõsise ja wägewa jutluse. Kõik kuuljad saiwad sest väga liigutatud. Ehk küll Hindrik mure pärast kahwatanud oli, siiski oli kindel südame rahu tema näu pääl näha. Mitmete filmad oliwad noore mehe poole pöördud, ja mitmed Bärliini kodanikud, kes teda sell päewal nägimad, uskusiwad, et ta tõeste ilmasüüta on, ja lootsiwad, et Jumal seda isi awalikuks saab tegema.

Kui Sumala teenistus lõpnud oli astus kuurwüürst doom = kiriku ette platsi pääle. Tema järele tuliwad tema garde soldatid, kes mõlemaid wangisid tema ees seisawa trummi juurde wiisid, kelle pääl faks uut täringid (Würfel) seisid. Nendega ühtlase tuli ka auuwäärt õpetaja Stosch wälja. Kuurwüürsti käsu pääle sai kõige esite kõige kofku tulnud rahwa koguga üks waimulik laul lalldud. Siis pidas õpetaja mõlema wangidelle ühe lühikese, aga wäga tõsise kõne. Wiimaks wõttis ta mütsi pääst ära ja ütles: „Nüüd Sumala nimel! Issanda tahtmine sündigu!“ ja astus mõned sammud tagasi.

Hindrik ja Ruudolf said nüüd kuurwüürsti ette wiidud, kelle käest nad kumardades otjast palusid, kes neist enne täringit wiskama pidi. Kuurwüürst laskis, et Ruudolf, kes ennemalt oma seltsimehe üle kaebanud oli, ka ennemalt wiskama pidi. Mõlemad täringid said ühe karika sisse pandud. — Julge ja kindla käega wõttis Ruudolf seda peusse. Kõikide silmad olid sell' tähtsal filmapilgul tema poole pöördud. Kõik olid wait ja wagust, ja keegi ei julgenud hingegi waljumine tõmmata. Ruudolf wiskas, ja: „Kaksteistkümmend silma — kõige suurem wiskamine!“ hüüdis kuurwüürstlik kuulutaja waljuste. Pikkliku wõidurõõmsa näuga naeris Ruudolf, kuna eemalt naisterahwa kisendamisest kuulda oli, kes lähemal filmapilgul minestanud maha langes. See oli Hindriku ema Marta. Südameliku kaastundmisega waatasid mitmed wäese Hindriku pääle, kes nüüd juba huffamõistetud ja kadunud näitas olemat. Ka kuurwüürstil, kes teda ar-

mastas ja koguniste seda temast uskuda ei tahtnud, oli hale meel tema pärast. — „Must Ruudolf“ aga waatas põlgdusega ja pilklitu naerugu tema pääle. Aga Hindrik ei hoolinud sellest midagi, waid laskis ennast põlwili maha ja palus wagast südamest: „Issand, kõigewägewam Jumal, aita mind! Kui Sa tahad, wõid mu ilmsüütust walge ette tuua! Mu isa, kui see mitte wõimalik ei ole, et seesinane karikas minust mööda minna wõiks, kui et ma seda jooma pean, siis sündigu Sinu tahtmine! Aga ära ole mitte wait, Sina wägew ja truu Jumal! Issand, ma loodan Sinu pääle, ära lase mind mitte häbi sisse jääda!“ Siis wõttis ta karika, raputas korra ja wiskas täringid trummu pääle, ja: „Kolm teist kümme silma!“ hüüdis kuulutaja suure häälega. See ei wõinud koguniste wõimalik olla, sest et kummagi täring aga kõige rohkemalt kuus silma näidala wõis. Koosolew rahwas ei tahtnud esite oma kõrwa mitte uskuda. Aga need, kes ligemal seisiwad, oliwad juba seda näinud, mis sündinud. Nad rõõmustasiwad väga selle üle ja hüüdasid: „See on Jumala imetegu!“ ja pea kõlas üle kõige, selle suure paiga: „Jumal on imet teinud! Jumal on ilmsüütust walge ette toonud!“ — Üks neist täringiteist oli tsekest pooleks läinud. Terwe kuue ja pooleks läinud kuue filmade kõrwas seisis teine pool ühe filmaga ülespidi, ja nõnda oli siis ühtekokku 13 filma. „Jah, see on tõeste Jumala imetegu!“ hüüdis nüüd ka kuurwürst sügawaste liigutut ja laskis mõlemad wangid enese ette tuua.

„Kõigewägewam Jumal on nüüd S si kohut

mõistnud!" ütles ta wangibelle. "Sina oled ilma-
süüta, mu poeg! rääkis ta Hindriku vastu, kellel
sell' silmapilgul muud soowimist ei olnud, kui Su-
malat tänada, kes teda armulikult oli kuulda wõtnud
ja nii imelikult ära päästnud. "Jah, täna Suma-
lat, kes Sinu pääle halastanud ja ilmsüütust walge
ette toonud!" Siis pööris ta Ruudolfsi poole ja
ütles temale: "Sina oled siis see mõrtsukas; ära
salga enam midagi, raskendat muidu oma nuhtlust,
waid tunnistada üles, et sa ometige Sumala nuhtluse
alt pääsesid!"

Mõrtsuka kangelaelus oli nüüd ometige mur-
tud. Sumala wägew käsi oli imet teinud ja wäga
selgeste ülesnäitanud, et siin enam midagi waban-
damine ei aita. Ta tunnistas oma ülekohut wäri-
sewa uultega nõnda: "Jah, Sumal on õige, mina
olen mõrtsukas ja palun oma teenitud nuhtlust!"

Kuurwürsti käsul pääle sai kurjategija jälle wangi
hoonesse wiidud. Suure waewaga jõudsiwad wahid
tee pääl, kes teda sinna wiisiwad, wihase rahwa eest
kaitsema. Pärast seda tunnistas ta ka kohtunikude
ees oma süüdi salgamata üles ja palus ühte õpeta-
jat omale saata, kellele ta oma patud wõiks tunnis-
tada ja kes teda surma vastu walmistaks. Snnetu
mees näitas oma kurja tööd ja selle wabandamist
südamest kahetsewat. — Ta sai ka oma mõrtsukatöö
palka siin maa pääl kätte. Kuidas tema tulewase
elujärgiga on, ei ole meie asi seletada.

Kui Ruudolf soldatidest ära wiidud oli, jäi Hindrif
weel kuurwürsti ette seisma. Sell' silma pilgul
tungis tema ema õisates läbi rahwa hulga ja hakkas

rõõmu pisaraid nuttes oma poja laela ümber. Mõlemad ei saanud ehtiotsa sõnagi suust. Kuurwürst waatas seda osawõtlikult päält ja oli rõõmus, et Sumal jälle ühe õigele imelikult abi saanud. Ta palkus oma garde rügementis Hindrikule suuremat kohta ja ka rohkem palka. Hindrik aga tänas ja palus alandlikult, et kuurwürst teda teenistusest lahti laseks. Tema eluõnn oli ju rifutud ja ei leidnud Bärliinis enam rahu; sellepärast oli tema soovimine oma ema juurde tagasi minna ja sääl wäikselt elada.

Eht küll mitte häa meelega, siiski täitis Friedrich Willem tema palwet, ja laskis teda kiituse sõnadega minema. Kui Hindrik emaga meister Reinhardi waatamas olivad käinud ja teda tema tütre surma pärast trööstinud ja ka Marie haua juures käinud, seda pisarsilmil Sumalaga jätnud, läksiwad mõlemad Bernau linna, oma wäikse kodumaale tagasi. Sääl elasiwad nad kuni surmatunnini üksteisega rahulikult. Kuurwürsti arm muretses selle eest, et nad ilma mureta wõisiwad elada. Pärast ema surma jäi Hindrik üksi oma majakesesse elama, kuni ka temale see igatsetud tund tuli, kes teda tema ees läinud armsatega igaweseks ajaks ühendas.

Bärliini kuningliku muuseumis, kus palju kallid ja tähtsaid asju ülal hoitakse, näidatakse ka weel tänapäewani seda katti läinud täringit selle nime all: „Surma täring!“ (der Todeswürfel.)

Kuida üks noormees oma pruudi kätte sai.

Nikoopol on üks väike linnake Hõmmiku-Wenemaa lõunapoolses servas, kus Kaukaasia veri ennast Wene werega segab ja üht tuumakat terwet inimeste sugu sünnitab. Nikoopoli ilusate ilusaks armas ennast ka Uljaana, ühe linna ligidal elawa maapidaja (mõisniku) ainuke tütar.

Tema isa mõttis iga aasta, kui põllutöö aeg tuli, hulga „Wenemaa inimesi“ oma teenistusesse, kes suurtes salkades seestpoolsetest kubermangudest sinna tööd otsima tulivad.

Üks seesugustest töö-otsijatest, Siljaatiem nimi, kes noor ja priske mees oli, tegi ennast teiste hulga kõige rohkem tähelepanewlikuks. Ta teat tubliste tööd ja oli sääl juures rõõmus. Ka Uljaana kuulis seda hää meelega. Kui teised teda kiitsiwad, ja Siljaatiem, kes naisterahwa ilu ja häduse wastu mitte tuim ei olnud, ei kiitnud mitte vähem, ega kuulanud kiitust Uljaanast kõnelewad. Pea läks armastus nende wahel nõnda suureks, et kõik sest rääkima hakkasiwad.

Noored inimesed pidasiwad esite seda salaja, aga wiimaks astus peigmees julgeste pruudi isa ette ja palus selle läest õnnistamist. Aga sai häbiga tagasi saadetud; sest ühe maapidaja ei tahtnud ühest „ümberhulkujast töömehest“ midagi kuulda. Ka Uljaana palwed ja silmapisarad ei aitanud sinna

ühtigi. Isa jäi kangekaelseks, ja et tütar pea „tõise mõttete pääle“ wiia, sundis ta teda ühe rikka maapidaja pojaga ennast kihlama.

Kihlamise pidu sai uhkel wiisil peetud. Kõik olidwad rõõmsad, kuni Uljaanani, kes järgest nuttis ja mõttes Siljaatiem'i juures wiibis. See oli sest silmapilgust saadik, kui ta oma lootust nurja oli näinud minewat, pruudi isa juurest ära läinud ja ennast kurja kätte annud. Ta hakkas wiina jooma, et oma südame valu seega vähendada ja ära unustada. Aga see ei wälstanud mitte kaua. Naps ajas tema himu ära, (mis muidu üks aruldane asi on), aga valu ei wähenenud ometegi. Müüd mõtles ta, mis pääle hakata, et waitfel wiisil ja rahulikult oma elupäiwi wõiks lõpetada? — Tema unenäulikus olekus läks tal Siberimaa korraga armsaks. Aga mill wiisil sinna saada ehk mis sääl tegema hakata? Raha temal nii palju ei olnud, et isi sinna rändada oleks wõinud; seepärast wõttis ta nõuaks, midagi kurja teha, et teda wiidud saaks. Seda nõuu tahtis tema pea täita.

Ühel õhtul, kui juba pime oli, läks ta kauba poede juure ja katsus, kas mõni lull mitte tema sõna kuulda ei wõtaks ja lahti lähets.

Pea juhtus ta ühe niisugusega kokku, kes hää meelega tema alamaks heitis ja teda ühte täidetud magasini sisse laskis. Müüd wõttis ta peuga kastiist raha ja laskis kõlinal jälle tagasi, wahel pistis ta taskusse ja läks siis ukse pääle vaatama, kas kinniwõtjaid peaks tulema. Aga kui sedagit weel näha polnud, tegi ta sedasama wiisi jälle ja läks

ukse pääle. Kui juba mitu korda nõnda oli teinud ja finniwõtjaid ikka weel ei tulnud läts mehe meel üsna pahaks ja hakkas kaupa kofku pakkima. Aga lõik ilmaasjata! Mitte ühte inimest polnud kufagil näha. Küll ta kõhatas ja nuuskas nina — ei le-
dagit. Aeg läts üsna igawaks oodates. Mis nüüd teha? Wiimaks, kui tüli aega juba ilmaasjata oli ootanud ja oma lootust tühja minewat armas, firus ta ifteneses: „Nõnda on need ilma asjad! Kui ja just tahad, et find finni wõetud peab faama, fiis n'ad ei tule. Aga kui natuke falaja teed ja foomid, et leegi segama ei tuleks — fiis en n'ad filmapill fu tuttis finni! Dota, küll ma neid tahan alles õpetada elama ja ledast n'ad finniwõtma peawad! Kui nüüd weel ei tule, fiis lähen ma homme kof-
tusfe, annan ennast ifi ülesse ja faeban nende pääle. Aga ehk kes teab, wõib olla, et nad must midagi ei arma? No, faame näha kuidagi lugu wiimaks lähes — ma katsun weel ühte moodi, ehk fiis ometi ükfkord tulewad.” Seda üteldes tõmmas ta tikust tuld ülesse ja tegi nagu tahaks magasiini põlema panna.

Aga näe nüüd! Tule walgust fai jedamaid nähtud, ja rahwast jookfjis igalt poolt kofku, warast finni wõtma, kes aga suure rõõmuga neid ootas ega põgenemise pääle fugugi ei mõtelnud. Teda fai finni wõetud ja koftu ette wiidud, kus tema fäest küfiti, miks ta seda teinud ja nii rõõmuga finniwõtjaid ootanud, mis pääle ta oma lugu üles rääkis, et ta just „õnnetuma armastufe” pärast Siberisfe tahtnud faada.

Kui kohtunikud seda kuulsivad, mõistsivad teda süüist lahti, ja nüüd ei võinud pruudi isa enam oma tangekaelust pidada, sest kõik olivad peigmehe poolt.

Ta tegi Uljaana kihlamist teise peigmehega, tühjaks ja andis teda esimese peigmehele tagasi, kes Siberi maa pääle nüüd sugugi enam ei mõtelnud. —

Ärgu katsugu teised noored mehed seda mitte järele teha, lootes selliviisil enestele ehk kergemine pruutisi saada, sest asi võib nii pahaks minna, et tõeste Siberisse saadetud saaksivad, kus aga mitte terve elu ei ole.

Sienesese pärast süüaluseks mõistetud.

Prantsuse maal Manoskee linna tuli ühel õhtul üks teekäija ühte trahterisse, kus igaford mitte palju rahvast ei olnud, ja palus hääd õhtusööki ja öömaja. Peremehel oli selle üle suur rõõm, sest tal ei olnud mõnda nädalat enam ühte suurt võeraft tallitada.

Varsti selle pääle astus ka shandarm sisse ja küsis kohe võera käest passi näha. Paul Huubert — nõnda oli selle teekäija nimi — pistis kätt põue, tõmmas kirja wälja ja shandarm hakkas oma suure käega selle külge finni ja luges: „Paul Huubert, mõisnik — 26 aastat wana — suurus: 5 jalga 7 tolli — juuksed: mustad — nina: nõnda tui teistel — silmad: sinised — suu: wäike — lõug ehk koon: ümmargune — muud märgid: — midagi. Kõik on õige ja sünnib teie kohta. Hääd teed!“ ja shandarm läks uksest wälja.

Paul Huubert oli mõisniku poeg, kes oma emaga väikeses mõisas priiskeste elas ja oma aastast sissetulekut, arvata 8000 franki (frank on 25 kop.), enamiste kõrvale pani, sest ta tahtis Pariisi minna, eneselle mõned asjad osta, ja kui tagasi pidi tulema, siis pruuti kosima hakata.

Kõik preilid ja prouad ümberkaudu, olivad omad filmad tema pääle viskanud. Aga ta ei tahtnud nende seas mitte muud, kui oma kõrvast mõisniku tütart Tsetsiliet, kes teda ka isi väga armastas. Ka oli pruudi kaup juba ära tehtud, mispärast tõised nüüd nende pääle kadefusega waatasivad.

Pääle shandarmi astus trahteri kutses Claude sisse ja hakkas Pauliga rääkima. Üks läks lahti jälle ja tüdruk Rosine tuli roogadega sisse ja palus võerast sööma hakata.

Kui Rosine oli välja läinud, küsis Paul Claude käest: „On see teie õde?“

„Ei,“ vastas Claude.

„Eh! wast teie emand?“

„Praegu veel mitte. Mardi aeg saavad pulmad.“

„See ep see on, et neiu nõnda tui filmadega teie pääle waatas.“

„Miksal seidate homme ära?“ küsis Claude.

„Kellu 9,“ oli vastus.

„Siis pean ma magama minema,“ ütles kutsar. „Hääd böd!“ ja läks välja.

Rosine näitas võerale magamise lambre kätte, ütles ta „hääd böd“ ja läks ära.

Paul võttis oma kirjatasukust Tsetšilie pildi wälja ja waatas seda tüki aega. Wiimaks võttis ta riided seljast ära, heitis woodisse ja jäi pea magama.

Hirmsad unenäud ja kange valu äratastiwad teda unest. See oli jest öö aeg. Ta tõusis üles ja otsis kawa oma saapid taga. Wiimaks leidis ta oma uuri laua päält, aga see oli seisma jäänud. Ta tegi afna lahti — öö oli pime ja mustad pilwed katsiwad taewast. Tema ihu wärises kui aawaleht, ja tahtis appi hüüda, aga hääli oli ära. Püstoli pauguga tahtis ta magajaid ülesäratada, — pauk läis ja tema jõuud kadus ära; püstol luskus maha ja ist langes woodisse.

Päewa walgusega ärkas ta jälle üles. Pää ja teha oliwad temal woodis ja jalad rippusiwad üle serwa maha. Rõigest walust, mis t'al ööse olnud, ei tundud ta midagi. Higi ja weremärgid oliwad woodis. Ta waatas, kas peegelt kusagil seinä pääl näha pidi olema, et waadata, mis nägu t'al nüüd oleks; aga sedasugust asja ei olnud sääl mitte leida.

Ta ronis waewaga afnast wälja ja Kosiine tuli tema wastu, kes marju noppimas oli käinud. See ehmatas teda nähes nõnda ära, et marjad põlle seest maha luskusiwad ja ist karjumisega jooksu pani. Paul läks kunni jõe äärde ja heitis sinna piltali maha.

Ligi kaks tundi seisis ta sääl kui uimane. Oma warju jões nähes ehmatas ta wäga ära, sest t'al ei olnud sugugi enam oma õiget nägu. — Ta katsus täega — mis see on?! — pale tõis kortsust täis Kargas ülesse ja astus õige kalda serwa pääle, et

selgemine waadata — aga forraga kuulis ta oma selja taga häälesid hüüdmas: „Sääl ta on! Sääl ta on!“ ja üks salt mehi, püssi, ja wemmaldega, tormaswad tema pääle ning karjusiwad: „Suba käes! Siin ta kurjategijas on!“ ja 20 kätt hoidsiwad teda finni, sidusiwad ja wiisiwad linna tagasi.

Trahteri ees seisiwad palju rahwast, kus ta kuulis teda mõrtsukaks nimetawad.

Trahteri tuba oli nüüd kohtutuaiks muudetud. Kohtunik oma abilisega, shandarm, trahteri peremees, Rosiine ja Claude, olivad sääl kõik koos. Paul lotis, et hakatakse nüüd ka kohe ütlema, mispärast ta siia oli toodud, aga keegi ei lausunud sõna. Ta küsis. — „Peate warsti kuulda saama,“ ütles kohtunik külmalts.

„Ütelge, Rosiine, kas see on seefama mees, keda Teie täna aknast wälja tulewat nägite?“ küsis kohtunik tüdrukult.

„Jah, auulik kohtu härra!“ oli wastus.

„Mina olen seefama jah — aga mis siis weel muud asja sääl on?“ ütles Paul.

„Pange protokolli,“ käskis kohtunik oma abilist. „Tema tunnistab isi seda tõeks. Tunnistajate nimed ja liignimed pange ka ülesse.“

Tüki aea pärast ütles kohtunik Paulile: „Üks noor reisija, kes eila õhtu siia tulnud, on kadunud. Tema woodi on werd täis, ja see kõik tähendab wõitlemist ja tapmist. Kaks tunnistajat on ka näinud Teid aknast täna hommiku wälja tulewad. Teie juures on ka reisija riided, uur ja kirjatasu. Tõeste olete Teie enne juba aknast sisse läinud, reisiwad ära-

tapnud ja siis tema furnut keha wälja wedanud, siis jälle tagasi tulnud, riided ja uuri ära wõtnud ja jälle alasti wälja läinud, kus Teid siis ka nähtud on.

„Mis Te räägite?“ ütles Paul, „ma ei tea kedagit. Teie räägite kadunud reisijast; alasti wälja ronimisest ja tapmisest. Kes on see reisija? Aga see aken, kust mina wälja tulin, oli ju minu tua jagu, kus ma magasin; need riided, uur, kirjatašku — kõik on ju minu oma!“

„Teie? Aga need on ometige eila õhtu reisija seljas nähtud. Pitseri pääl seisawad ka tema nime esimesed tähed, nõnda kuidas passi pääl tähendatud on — Paul Huubert!“

„Õõ! See on ju minu nimi! Mina olen ju Paul Huubert!“

„Teie Paul Huubert? See on liig!“ kisendas trahteri peremees — „mina isi aitasin ju Paul Huuberti wanarest wälja!“

„Mina“ ütles Claude, „juhatafin teda siia.“

„Mina,“ ütles shandarm, „waatafin tema passi.“

„Ja mina,“ ütles Kosiine, „wiisin temale õhtu süüa.“

Lühidelt: 20 inimest, kes teda õhtu näinud olla, kisendasiwad: „Teie tahate Paul Huubert olla? Teie olete aga tema tapja!“

„Ja mis weel,“ ütles kohtunik, „pass ütles — waadake isi siia: — mustad juuksed, ilus jume, 26 aastat wana, — kõigist neist olete Teie wähe-
masti 40 aastat wana!“

Paul fargas peegle juurde ja waatas — ehmatades, aga haleda häälega fargas ta tagasi, fargas ja kutsus maha. Sest, mis ta oli peeglis näinud? — Ühte wana silmnägu, täis kortsusi ja auku waunud filmad, kes teda enam kui 15 aastat wanemaks tegiwad!

Aga mis nõuu nüüd waese õnnetumaga peeti? Mis muud, kui seuti teda kinni, pandi kahe shandarmi wahele wanre pääle, kes teda Miski linna wangi wiisid, kus tema asti weel kord järele kuulatud pidi saama.

Tema ema, kõi tema sugulased sõbrad ja tuttawad said kogu kutsutud; aga keegi ei wõinud teda Paul Huubertiks tunnistada. Ka tema Tsetsiilie sai sinna kutsutud ja lasti teda sellega rääkida; aga see kõi ei aitanud midagi.

Õnnetu jäi õnnetumaks.

Kohus mõistis teda kümneks aastaks wangi töösse.

Mis sest asjast wiimaks on saanud, ei tea meie mitte; — aga seda arwame, et see wiisiste trahterti peremehe töö kõi oli, et ta ühe isiaraliku asja pärast ja läbi, seesugust paha tempu wõis teha.

Maljatilgad.

1. Brits: Ema, koolmeister tahab täna meie päewawarjutamist näidata!

Ema: Kui see õige on, Brits, siis ära mine sa mitte nõnda ligi sinna; wõib ehk midagi õnnetust juhtuda!

2. „Ma olen seda juba mõnda aega tähele pannud, et teie ikka minu kahe tütre järele lipitsete ja neile ligemalle püüate saada,“ küsis üks „Kadaka saaks“ ühe noore õpetatud mehe käest. „Sellespärast küsin ma nüüd üsna tõsiselt, mu isand, mis Teie siis minu mõlema tütardest diete arwate?“

Palun mitte pahaks panna, kostis noormees; ma ei arwa neist mitte midagi! — mitte midagi!“ —

3. Õpetaja: Oh! teie, armas rahwas, küll M. kogudusest pärit olete, tulete ometige meite kirikusse; wist on minu jutlus teie meele pärašt.

Üks talumees: Sellespärast küll mitte, auus õpetaja, waid üksi sellespärast, et siin wiin ja õlut paremad on.

4. Koolmeister: Ütle mulle, Brits, mis kasu saadab meil loomuse-õpetus?

Brits: 20 kopikad.

Koolmeister: Kuidas 20 kopikad?

Brits: Isand koolmeister ostab neid 20 kopika eest sisse ja müüb 40 kopika eest meile jälle wälja — see on siis 20 kopikad kasu.

5. „Isand, kas wõite mul ütelda, kui palju kell praegu on?“ küsis üks teise käest.

„Dodate natuke,“ wastas teine, „ma saan seda warsti ütlemä. — Kui ma oma uuri pandiks andsin, oli just ühesja. Pantmaeest kuni siia, läks pool tundi, selle tee pääl jõin ka weel paar klaasi õlut ära, see on weerand tund, ja nõnda on siis kell praegu kolmweerand kümme.“

6. Peremees: Hans, kas kallastid wett juba piima sisse?

Hans: Ma ei mäleta seda dieti mitte.

Peremees: Kui sa seda dieti ei mäleta, siis kalla weel furd!

7. Kohutunik: Kas sind enne ei ole kohtu poolest ka juba trahwitud?

Kelm: Ja! Ütsford pidin ühe kormalopsu löömise pärast kolm rubla maksma!

Kohkunik: Kas muud trahwi ei ole sul midagi enam olnud?

Kelm: Ei ole... ah, pidage, praegu tuleb mul meele, et ma ütsford ka 15 aastat wangitöös olin!

S. Tütar: Oma mitspärast tädi ei tule enam meile? Ta ei ole kaua aega enam siin täinud?

Oma: Ta on juba 6 nädalid ojumas.

Tütar: Kas ta siis nõnda must on, et nii kaua ennast pesema peab?

9. Kohkunik: Teie palwe ei aita kedagi! Mina iist küll Teid süüaluseks ei mõista, waid see paragrahw.

Tüdruk (nuttes): Üks ajab ikka teise süüts! Ma paluks täada, kus see paragrahw elab, et tema juure mõiks minna?

10. Koolipois: Koolmeister, Kaarel kisub mind ikka selja tagant!

Koolmeister: Ma ei näe ju kedagi.

Koolipois: Kaarel, kisu mind weel, et koolmeister seda näeb.

11. Üks kindrali teener floppis oma peremehe ülistonda eeskoeas tolmust puhataks. Korraga tuli üks mõeras mees sisse ja andis ühe kirja tema kätte nende sõnadega: „Wiige see kiri kohe oma herra kätte, ma ootan wastust selle pääle.“

Teener wiis kohe kirja kindralile kätte. See tegi seda lahti ja luges walju häälega: „Läheb see mulle aga korda, siis on hää, ei lähe ta mitte, on ka hää.“

„See inimene on wist hull, et ta nõnda kirjutab!“ ütles kindral. Mine kutsu see mees sisse.“

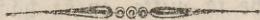
Teener läts, tuli aga suure tuhinaga ja kohluma näuga tagasi ja hüüdis: „Oh Jumal! kelmil on see korda läinud, — ta on teie ülikonna ära warastanud!“

12. Pipipois: Meister, ma olen wist oma nägemise ära kautanud, sest ma ei näe mõid sugugi leiwa pääl olewat!

Meiter: (oma abitaasale tähendates): Too ometi juustu siia!

S p i p o i s: Meister, juba sain oma nägemist jälle kätte — nüüd näen ka wõid läbi juustu.

13. Orkaan. Kord kuulutas üks Ameerika ajaleht nõnda: „See oli ligi lõunat, kui hirmus wihane torm lõuustis; kõige tugewamad puud painusiwad nagu pilliroog; elumajad, kaewud ja isigi kats kellert saiwad ära puhutud. Ühest tiigist tõstis torm wee üles, wiis seda ühe penikoorma maad edasi ja lastis siis maha, mis nagu wäike järw wälja näitas. Rahkisa hārga saiwad üle 800 jalga laia jõe puhutud. Ühel mehel puhus torm saapad jalast ära ja teisel tema pitka tuue küllest mitte ükspäinis alumise tüki ära, waid alt kuni ülesse temale kinni nõõpis. Üks wana naisterahwas sai nagu õhupomm ülestõstetud, poolkolmat penikoormad edasi wiidud ja siis katsiti telegrahwi traadi pāale istuma lastud, kust teda tema poega poeg leidis ja siis kartsa eht redeli abil teda säält maha toodi. — Torm wāltas kuni õõseni, kus weel hirmsamat asja sündis. Üks suur mets tiiger jooksis omas tulises wihas laiale aetud lõuadega tormile wastu, nii et see tema furgust sisse puhus ja teda nagu finda ümber pööris.“

Baltia tulekahju tasumise selts

===== Riias =====

wõtab wastu tulekahju tasumise pääle
finnitada

majasi, mööblid

ja

mitmesugust kaubakraami

odawa hinna ehk maksu eest niihästi maal kui linnas.

St. Peeterburg'i elukinnitamise selts

wõtab wastutamist ehk kahju tasumist wastu ja nimelt:

**Kapitaali ja aastast sissetulekut ehk intressi.
Pensiooni.**

**Albielusse heitjate kaasaandid ehk ligiwara.
Elukinnitamist ehk surma pääle tasumist.**

Juba ainult 4 rubla 50 kop. aastase sissemaxsmise eest wõib ennast üks 20 aasta wanadune noormees kuni oma wana päiwini, aastase 100 rbl. intressi eest surma kasjasse üleswõtta laske, mis temale tema 65 aastast wanaduse elupäiwist kuni surmani korralikult iga aasta wäljamaksetud saab.

N. Jakobi & Comp.
(Raamatute kauplus.)

Agentid Pärnule ja ümberkantse elanikudelle.

Karl Hölker, linna ja wilja kaupmees

Värnus,

Kiia-uulitsas, omas majas, apteeği wastu,
müün kõikjugu heeringaid ja räime, soola, rauda,
põllurammu, ja ostan ka ühtlase kõikjugu linn, lina
seemneid ja muud wilja ning palun neid, kes ilma
kauplemata oma kaupa linna toowad, minu juure tuua
ja luban neid sõbralikult wastu wõtta ning täit hinda,
mis kaup wäärt on, auusaste wälja maksa.

Minu sellidele, kes maal ostmas käiwad,
palun julgeste müüa, sest ma luban seda hinda, mis
n'ad müüjale on pakkunud, ilma tülita ostetud kauba eest
wälja maksa.

Meie trükkimise kaupluses on alles wälja ilmunud
üks uus raamat, keda tubli kirjanik preili Lilli
Suburg toimetanud ja seda nime kannab:

Maarja ja Gewa

ehk:

Singulase truu-us ja armastus mehe wastu.

Hind: 35 kop.

Ra on teine enne temast kirjutatud raamat

„Siina“,

meie juures saada.

Hind: 30 kop.

R. Jakobi & Comp.

Raamatute kauplus, **Värnus.**

Raua-⁺valamise ja masinate⁺
wabrik

C. Sebulke'st Pärnus,
pafub

sae- ja jahw-weskisi,
turbiinisi, aurumasinaid ja aurukatlaid,
mitmed moodi

pumpasi, tulekustutuse pritsisi,
surnu ristisi, hauade ümber raud-aidasi j. n. e.
ja hoiab omas laagris walmis

hobustega ja käega ümberaetawaid
rehepeksmise masinaid,

ekski ehk peeneks tegemise ja ka

☞ külwi masinaid ☜

7 kuni 12 jalga külwamise laius ja mitmed sorti

== sahka^{si}, ==

treitud wanfre telgesi ja wanfre püssisi
ning

raudseid katuse aknaid ehk luukisi
j. n. e.

Ühtlase saab ka kõigesuguste masinate paran-
damise tööd rutuste ja hoolega toimetatud.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Raamatute ja kirjutuse-materiaali
kaupluses

R. Jakobi & Comp.

☛ Pärnus, ☛

on saada

Piiblid, testamendid ja laulu-raamatud
mitmetmoodi sissekõitustega odawa hinna eest.

Sulsk kooliraamatuid,

post- ja kirjutuse-paberid,

kuwäärifi, ilufirja raamatuid, fulgi, tinapulski j. n. e.

(Kooliõpetajad, kui hulga wiisi ostawad, saawad protsentifi.)

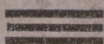
Konto-raamatud

kõigesuguses suuruses üsna odawa hinna eest ja

ülestähendamise raamatut.

Muusika ja noodipabrid.

Aabitsa-raamatud, wene- ja saksa keele õppimise raamatud
ja nued

Kalendrid.

Päewapildid, kirjul ja mustad pildid.

Maa-kaardid ja Gloobused.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

J. R. Specht Wärmus,
Piirituse- ja likööri-aurumabrik
ning joodawa wiina pood,

asutatud aastal 1830,

müüb kõiksugused **wiinad**, **piiritust**, prostoi ja toppelt proowi,
prostoi ja toppelt **likööri**, **balsamit**, wenemaa- ja kõige muu maade
joodawad wiinad.

Müümise kohad on: Linna sees: omas majas. Ülejõe alewis:
kaupmehe Sunni majas. Riia alewis: kaupmehe Mieländeri majas.

Kõigis nende kauplemise kohtades saawad minu wiinad **wabriku**
hindade eest müüdud ja õiglast ja usinat toimetamist tõutatud.

Auupakkisult

J. R. Specht.